

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА РИНКУ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ

Одним із найбільш ефективних інструментів фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки України є венчурне фінансування. Найбільшу частку венчурних інвестицій забезпечують фінансові посередники у формі венчурних фондів, які за українським законодавством відносяться до інститутів спільного інвестування (ІСІ). Обмеження щодо створення і діяльності венчурних ІСІ стосуються його учасників (обмеження участі фізичних осіб з недостатньо високим рівнем доходів), структури активів (встановлення високої частки позабіржових цінних паперів, відсутність обмежень до диверсифікації та ризиковості активів, можливість надавати позики) та зовсім не передбачають будь-яких вимог до інноваційної спрямованості інвестицій.

У практиці технологічно розвинених країн значне зростання венчурних фондів забезпечується реалізацією стимулюючої інноваційної політики на державному рівні в рамках національних та міжнародних програм. Високі темпи зростання венчурних інвестицій, зокрема, активів венчурних фондів, є показником успішного інноваційного розвитку національної економіки. Однак, надзвичайно швидкі темпи зростання активів венчурних ІСІ, які спостерігались останніми роками у вітчизняних економічних умовах, не забезпечують інноваційний економічний розвиток країни, оскільки дана форма інвестицій використовується суб'єктами економіки переважно для цілей, не пов'язаних з реалізацією перспективних інноваційних проєктів.

В Україні інноваційно-спрямоване венчурне інвестування залишається все ще недостатньо розвиненим, а існуючі і вже реалізовані венчурні проєкти характеризуються низьким рівнем інформаційної відкритості і недостатністю статистичних даних для проведення ґрунтовного аналізу. Таким чином, аналіз діяльності венчурних фондів в Україні значно ускладнюється, що становить значну проблему їх успішного розвитку. В результаті, потенційні учасники інноваційно-орієнтованого інвестиційного процесу в умовах відсутності довгострокового банківського кредитування не можуть в повній мірі використати усі його переваги, врахувати існуючі недоліки і особливості, мінімізувати наявні ризики венчурного процесу. Значна кількість суб'єктів підприємництва взагалі не можуть реалізувати

інноваційні бізнес-ідеї через відсутність доступної і достовірної інформації щодо можливостей фінансування перспективних проектів з використанням венчурного капіталу. Одночасно, переважна більшість венчурних фондів, що діють в Україні виконують нехарактерні для світової практики функції податкової оптимізації і мінімізації трансакційних витрат бізнес-структур.

Сутність венчурного фінансування полягає у тому, що фінансово забезпечені і стійкі суб'єкти господарювання (венчурні фонди, інвестиційні банки, великі корпорації) забезпечують достатнє фінансування (часткове або повне) початкового етапу реалізації високоризикових інноваційних проектів. Інші джерела фінансування для таких проектів, як правило, недоступні, оскільки інноваційні проекти, незважаючи на високу потенційну рентабельність, характеризуються критично високим рівнем ризиковості. Увесь ризик від реалізації стартапу або значну його частку венчурний посередник приймає на себе, диверсифікуючи свої інвестиції, розподіляючи ризик поміж учасниками фонду і компенсуючи його підвищеним рівнем ставки очікуваної дохідності. В розвинених країнах очікувана норма прибутковості венчурних інвестицій дорівнює 30-60% або більше. В українських реаліях мінімальний поріг достатньої (очікуваної) дохідності слід збільшити на премію за ризик, обумовлену країновим ризиком, що в умовах поточної низької інвестиційної привабливості України значно підвищує бар'єр входження венчурного капіталу в існуюче бізнес-середовище.

Венчурні фонди в Україні є найрозвиненішим сегментом ринку ІСІ, на якому сконцентровано більше 90% вартості всіх активів ринку спільного інвестування. Незважаючи на високі кількісні показники розвитку венчурних ІСІ, дана форма інвестиційної діяльності має нецільову (неінноваційну) спрямованість, широко використовується для фінансування будь-яких високоризикових і високорентабельних проектів, незалежно від рівня їхньої інноваційності або для оптимізації перерозподілу фінансових ресурсів в рамках діяльності афілійованих бізнес-суб'єктів.

Високі інвестиційні і загальноекономічні ризики, відсутність інфраструктури фінансової підтримки початкових етапів розвитку інновацій, відсутність жорсткої необхідності спрямовувати фінансові ресурси створених венчурних ІСІ саме на інновації, незначний досвід функціонування інноваційно орієнтованих венчурних фондів в Україні є основними стримуючими чинниками для розвитку класичного (інноваційно-спрямованого) венчурного бізнесу в Україні.

Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу: збірник тез доповідей
VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 вересня 2014
року. – Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2014. - С. 152-154.